

25 AASTAT ESIMESEST RAHVUSVAHELISEST MAJANDUSPOLIITIKA TEADUSKONVERENTSIST TARTUS-VÄRSKAS (1996)

Idee meie konverentsi rahvusvaheliseks muutmiseks tekkis allakirjutanul kevadel 1995 ja sama aasta septembris Saksamaa LVs viibides. Selleks ajaks oli meil toimunud juba kolm teaduskonverentsi:

- laevakonverents – 1984^{1 2 3}: Tartu-Värskas-Pihkva-Värskas-Tartu;
- seejärel pärast pikemat, 10 aastast vaheaega 1994⁴: Tartu-Värskas ja

¹ Esimene, nn laevakonverents 1984 toimus Eesti Noorte Majandusteadlaste Klubi (NMK; Klubi asutamise initsiaator oli 1970-ndate aastate teisel poolel **Ivar Raig** Eesti Teaduste Akadeemia Majanduse Instituudist) traditsiooniliste iga-aastaste konverentside-seminaride raames, millest võtsid sageli osa Eesti vanema põlvkonna majandusteadlased.

Esimesel konverentsil olid vanemad kolleegid sektsioonide juhatajad (*Valve Kirsipuu, Raimond Kala, Valner Krinal, Olev Lugus, Herbert Metsa, Heiki Müür /osales vaid Plenaaristungil: avasõnad ja etekanne/ Rein Otsason, Ilmar Pärtelpoeg, Vello Vensel*), ning osa neist olid aktiivsed ka järgnevatel majanduspoliitika teaduskonverentsidel (aastal 1995 osales ka eesti majanduse *grand old men Uno Mereste*), kus varasemad noored majandusteadlased enam noored ei olnud!

Teise majanduspoliitika konverentsi ajaks aastal 1994 oli NMK tegevus juba aastaid mitmel põhjusel lõppenud, peamiselt – paljud endised noored polnud enam nii noored, vaid üle 33-35 aasta vanad (selline oli tollane määratlus) ning Eesti taasiseseisvumise eel ja järel oli paljudel võimalus teiste riikide ülikoolidesse staazerima minna ning uuenenud ülikoolides või majanduspraktikas-ettevõtluses, sh poliitikas aktiivselt osaleda.

² *Kõik käesolevas viites toodud vanema põlvkonna kolleegid-majandusteadlased on paraku juba aastaid tagasi meie hulgast lahkunud.*

³ **Osalejate hinnangul andis õnnestunud laevakonverents aastal 1984 olulise positiivse tõuke nii teistele järgnevatel NMK konverentsidele (näiteks, konverents nüüdse Kunstiakadeemia korraldamisel Aegna saarel aastal 1986 Poola jt külaliste osavõtul) kui järgnevatel majanduspoliitika teaduskonverentside korraldamisele aastatel 1994 ja 1995. Samas oli aga eriti tugevaks stiimuliks esimese rahvusvahelise majanduspoliitika-alase teaduskonverentsi organiseerimisele aastal 1996 ning edasi juba järgmistele konverentsidele kuni tänaseni ning loodetavasti ka edaspidistele. Kõik see andis paljudele osalejatele (sh doktorantidele ja nende juhendajatele) täiendavaid võimalusi doktoritööde koostamisel ning ka koostöök teiste riikide ülikoolide, instituutide ja (või) ajakirjade kolleegidega (vt näiteks, artikli lõpus: PS!).**

⁴ Kuna 1980-ndate aastate teisel poolel jäi nn noorte majandusteadlaste konverentsi-seminare üha vähemaks ja lõpuks need üldse lakkasid, kuna paljud inimesed hakkasid aktiivselt tegelema Eesti taasiseseisvumise ja Isemajandava Eesti /IME/ probleemidega (**muide, IME probleemidega tegeleti Eestis juba NMK seminaridel 1980-ndate esimesel poolel ja ka nn laevakonverentsil 1984**). Lisaks tekkisid võimalused Lääneriikides enda täiendamiseks ning kõige selle tulemusel hakkas inimestel aega nappima. Eesti Vabariigi taasiseseisvumise järel pöördusid paljud esimesel konverentsil osalenud allakirjutanu kui laevakonverentsi peakorraldaja poole (kuna nad pidasid konverentsi originaalseks ja õnnestunuks!) ettepanekuga – veelkord selline konverents korraldada.

Allakirjutanu oli heal meelel nõus, uuris olukorda ja konsulteeris teiste varasemate kaas-korraldajatega. Konverentsi korraldamise lihtsustamiseks asutati firma Mattimar OÜ (12. oktoobril 1993). Laeva kasutamise võimalust paraku enam ei olnud, sest varasem mootorlaev „Vanemuine“ oli sõidukõlbmatu ja vanarauana Tartus Emajõe kaldale tõstetud. Teist, konverentsitöök sobivat laeva Tartu Jõesadamal (ja üldse Eesti siseveekogudel) ei olnud. Samas oli lähenemas 10 aastat esimesest konverentsist ning otsustasime teise konverentsi aastal 1994 korraldada, kuid mitte

- 1995: Tartu-Värskas.

Nimelt viibis allkirjutatu Saksamaa LV ülikoolides esmalt 1995 kevadel kolmekuulise stažeerimise (aprill-juuli) Kielis-Osnabrückis-Paderbornis-Kielis ja sügisel poolteist kuud (september-oktoober) veelkord Kielis. Enne sügisest stažeerimist olin ühe Eesti juhtiva ettevõtte juhtkonnaga majanduspraktistel eesmärgidel rohkem kui nädala Saksamaal ja Šveitsis ning seejärel kohtusin Frankfurtis (Main) oma sõbra ja kolleegi professor dr Manfred Oskar Eitel Hennies'iga⁵ (Kieli Rakendusülikool), et arutada edasist koostööd. Sellel kohtumisel rääkisin ka meil Eestis toimunud majanduspoliitika teaduskonverentsidest ning jõudsime ühiselt seisukohale, et järgmisel 1996. aastal, võiks **neljandal konverentsil** ka sakslased osaleda.

Seejärel sõitsin Kieli, kus algas stažeerimine Kieli Rakendusülikoolis ja Kieli Ülikooli juures asuvas Kieli Maailmamajanduse Instituudis. Kieli Rakendusülikoolis, kohtudes kohe hea tuttava ja kolleegi professor dr Toni Schulz'iga⁶, arutasime neljanda konverentsi läbiviimist Eestis. Ka Toni oli selle mõttega nõus ning seega oli asi minu jaoks esialgu otsustatud (kuigi vajas veel ka Eesti kolleegidega arutamist!), et – 1996. aastal toimuva IV konverentsi korraldame rahvusvaheliseks, kutsudes oma tuttavaid-kolleege Saksamaalt ja teistest riikidest sellele osalema-esinema ja artikleid kirjutama. Eestisse naastes arutasime kavandatut ka kolleegidega, kes olid asjade käiguga igati rahul ning seejärel algasid ettevalmistustööd. Infokirja palusime kõigil Eesti kolleegidel vastavalt võimalustele ka oma väliskolleegidele saata.

Konverents (järjekorras juba neljas) toimus kahel päeval, 28.-29. juunil 1996. Alustasime esimese päeva hommikul Plenaaristungiga Tartus, Tartu Ülikooli Ajaloomuuseumis Toomel. Lõuna järel sõitsime Värskasse, kus nii konverentsitöö, toilitustamine ja ka ööbimine olid esmakordselt Värskas Sanatooriumis (seal olid suurepärased ja paremad tingimused võrreldes varasema kolme konverentsiga, mis toimusid Haridustöötajate Koolituskeskuse Värskas õppebaasis, kus tingimused olid suhteliselt spartalikud kuid siiski vastuvõetavad). Konverentsi korraldajateks olid

laevakonverentsina, vaid algusega Tartus, Tartu Ülikooli ruumes (Ajaloomuuseum, majandusteaduskond) ja seejärel Värskas. Paaril aastal sõitsime Värskasse ja tagasi Tartusse kas tellitud bussi või kiirlaevaga (mis ei sobinud küll konverentsitööks – istumine oli nagu bussis, suhteliselt suur müra ja vähe ruumi). Ka teine konverents õnnestus ning siis oli osalejate otsus ühine – korraldajad peaksid selle konverentsi iga-aastaseks muutma! Oli ju Eesti taasiseiseisvumisega tekkinud palju uusi majandusprobleeme, mida arutada ja millest kirjutada. Nii ka läks ja kuni tänaseni on konverentsid igal aastal toimunud (paraku jäi koroonaviiruse tõttu küll „XXVIII konverents – 2020“ pidamata kuid ajakiri 1-2/ 2020 ilmus sügisel 2020 ikkagi; samal põhjusel jäi ära „XXIX konverents – 2021“, kuid ajakiri 1-2/2021 ilmus /st käesolev ajakiri/, samas – mõlema aasta konverentsid olid ettevalmistatud ning toimkonnad valmis korraldamiseks; toimumislootused on järgmisel aastal – „XXX konverents – 2022“).

⁵ Professor dr Manfred O. E. Hennies lahkus meie hulgast oma kodus Warderis 18. oktoobril 2019. Ärasaatmine oli 1. novembril 2019 tema koduküla Warderi lähedase linna Nortorfi kalmistu kablis ning allkirjutatul oli au ärasaatmisel viibida ja lähedaste leinale kaasa tunda. Manfred puhkab Oberurseli linna (asub Kesk-Saksamaal, Frankfurti /Main/ lähedal loodes) kalmistul oma vanemate kõrval.

⁶ Täna on professor dr Toni Schulz juba pea paarkümmend aastat manalas Saksamaal.

Tallinna poolt – Tallinna Tehnikaülikooli (TTÜ) majanduspoliitika õppetool⁷ (juhataja Matti Raudjärv, sekretäridena Sirje Vilba ja Milvi Eslon) ning Tartus – Tartu Ülikooli (TÜ) majanduspoliitika õppetool (juhataja Jüri Sepp ja sekretärina Ülle Maidla). Konverentsi läbiviimist ja artiklite kogumiku väljaandmist toetas ning abistas ka 12 Eesti ettevõtet ja organisatsiooni.

Ettekanded ja artiklid konverentsimaterjalide kogumikus (täna ajakirja eelkäija), ilmus kahes osas (kokku: 411 lk), enam kui 50-lt autorilt (49 artiklit)⁸. Konverentsil lisandusid ettekanded ka artiklita autoritelt. IV konverentsi raames ei olnud hilisemate kolmepäevaste konverentside kavasse võetud kultuuri- ja loodusprogrammi⁹, kuna see oli kahepäevane teiselt tihedalt konverents ning toimus hulgaliselt ettekandeid ja diskussioone.

Väljastpoolt Eestit oli esindatud artiklite autoritena-ettekandjatena 10 kolleegi neljast riigist:

- **Leedust** (*Bronslavas Cereška*, Vilniuse Ülikool; *Arvydas Pajuodis*, Vilniuse Ülikool);
- **Poolast** (*Antoni Kozuch*, Siedlce Ülikool; *Barbara Kozuch*, Varssavi Ülikool);
- **Saksamaalt** (*Peter Dobias*, Paderborni Ülikool; *Manfred Oskar Eitel Hennies**, Kieli Rakendusülikool; *Toni Schulz**, Kieli Rakendusülikool; *Bernhard Seliger*, Kieli Ülikool; *Ralph Wrobel*, Kieli Ülikool);
- **Soomest** (*Jouko Siremn*, Põllumajandusökonomika TUI).

Neile lisandusid kolleegid **Eesti** kõrgkoolidest-ülikoolidest ja instituutidest (olgu siinkohal nimetatud eeskätt tolle aja nn vanema põlvkonna esindajad¹⁰):

⁷ Õppetool oli esimene majanduspoliitika õppetool taasiseseisvunud Eestis, asutatud 1992. Asutamine oli aastatel 1989 – 1990 kolmekuulise DAADi stipendiumiga Saksamaal Kieli Ülikoolis ja Frankfurti (Main) Ülikoolis toimunud stažeerimise tulemus. Seda toetas ülikoolide reorganiseerimine Eestis. Tartu Ülikoolis loodi vastav õppetool aasta hiljem.

⁸ Vt: Aktuaalsed majanduspoliitika küsimused Euroopa Liidu riikides ja Eesti Vabariigis/ Aktuelle wirtschaftspolitische Fragen in den Ländern der Europäischen Union und in der Republik Estland/ Topical problems of the economic policy in the member states of the European Union and the Republik of Estonia. Reports-articles of the scientific and educational conference (Tartu-Värska-Tartu, 28.-29. June 1996). I-II. Tallinn: Tallinn Technical University, University of Tartu, Mattimar, 1996, 411 lk.

⁹ Kuigi pärast konverentsi lõppu sõitsime spontaanselt kahe autoga (esimene: Mart Sõrg /roolis/ ja Jouko Siremn; teine: Matti Raudjärv /roolis/, Peter Dobias ja Manfred Oskar Eitel Hennies) Haanjasse, olime sealses looduses ja tegime veel ühe mõnusa ööbimise Suure Munamäe jalamil asuvas Vaskna turismitalus koos kohalike hõrgutiste ja saunaga. Järgmisel hommikul Tallinna siirdudes tegime ühe autoga (Matti Raudjärv, Peter Dobias ja Manfred Oskar Eitel Hennies) peatused Põltsamaal (Niguliste kirik, ordulinnuse ja lossi varemed, lossi Veinikelder, Põltsamaa jõgi) ja Paides (Püha Risti kirik, Vallitorn ja ordulinnuse varemed). Teise autoga Mart Sõrg ja Jouko Siremn jäid Kagu-Eesti loodust ja hüvesid nautima.

¹⁰ Lugupidamisest vanema põlvkonna kolleegide vastu, toome siinjuures vaid nende nimed. Kõigi osalejate nimede esitamine läheks siinkohal paraku pikaks. Peaaegu kõigi osalejate-autorite nimed leiab lugeja aga vajadusel joonealuses viites nr. 8 esitatud allikast, artiklite kogumikust.

- **Eesti Põllumajandusülikoolist** (*Jaan Kivistik, Herbert Metsa* jt*);
- **Tallinna Tehnikaülikoolist** (*Maksim Saat, Vello Vensel* jt*);
- **Tartu Ülikoolist** (*Valner Krinal*, Mait Miljan*, Vambola Raudsepp, Aino Siimon, Ivar-Jüri Siimon*, Mart Sõrg, Elvi Ulst* jt*).

Konverentsitöö septsioonides toimus Värska Sanatooriumi konverentsiruumides eestisaksa järeltõlkega ning ilma tõlketä inglise keeles. Eesti ja saksa keele vastastikused järeltõlked tegi tollane Toni Schulz'i abikaasa *Anu Schulz*¹¹ (mõlemad on paraku juba hulk aastaid tagasi meie hulgast lahkunud; mõlema hea ja tubli inimesega tegime aga palju aastaid viljakat koostööd ning lävisime ka muul ajal, sh perekondlikult ja juubelisünnipäevadel nii Saksamaal kui Eestis).

Miks kujunes valdavateks ettekannete keelteks eesti ja inglise keele kõrval ka saksa keel? Põhjus oli lihtne – Eesti poolsed korraldajad (Sulev Mäeltsemees /TTÜ/, Janno Reiljan /TÜ/, Matti Raudjärv /TTÜ, TÜ/ ja Jüri Sepp /TÜ/) olid kõik oma võõrkeelte oskuse poolest eeskätt just saksa keele valdajad ning korduvalt pikaajaliselt ka Saksamaa LV erinevates juhtivates ülikoolides (Bonn, Frankfurt /Main/, Kiel, Lüneburg jt) stažeerinud. Seetõttu olid tekkinud head sidemed suures osas saksa kolleegidega (kes on senini välismaalastest ka kõige rohkearvulisemalt olnud esindatud). Pealegi innustas meid see, et kõige mitmekesisem, ulatuslikum ja parim majanduspoliitika alane kirjandus (sh õppekirjandus) tundus olevat saksa keeles (st majanduspoliitika teemasid nõ seinast seina käsitledes ning seda sageli ühe raamatu-õpiku raames).

Esimene rahvusvaheline majanduspoliitika teaduskonverents andis kindlasti tuge selleks, et peagi hakati artikleid lisaks toimetajatele veelgi põhjalikumalt eeskätt TÜ ja TTÜ doktorantide, seejärel paljude teaduskraadiga eesti ja väliskolleegide poolt retsenseerima. Selle tulemusel on paranenud artiklite kvaliteet (vähe pole ka avaldamisest välja jäänud artikleid /ca 15-20%, kuid märkuste arvestades on nende avaldamine paljudel juhtudel edaspidi võimalik olnud!). Ideed nii kultuuri-, tervise-, spordi- ja ka loodusprogrammi lülitamiseks konverentsi nn vabaaja raamesse tekkisid-arenesid ka just sellest esimesest rahvusvahelisest konverentsist tulenevalt. Seda tegime ka selleks, et väliskülalistele, aga samuti meie inimestele Eesti kultuuri ja loodust tutvustada!

Kui seejärel, pärast IV konverentsi, jõudsime nii kogumiku¹² kui artiklitega rahvusvahelisse andmebaasi ECONIS (Saksamaa LV, Kiel) ja olime Eesti Teadusinfosüsteemi (ETIS) kategoorias 3.1, seejärel ajakirjaga kategoorias 1.2, siis tänaseks oleme ca

¹¹ *Anu Schulz (24.04.1954 – 19.05.2017) puhkab Tallinnas Pärnamäe kalmistul. Leinatalitus toimus 27. mail 2017 Tallinnas, Pärnamäe krematooriumi suures kabelis, kus oli au ka allakirjutamul koos oma vanematega viibida.*

***Tärniga märgitud kolleegid on juba aastaid tagasi meie hulgast paraku lahkunud** (ka edaspidi käesolevas artiklis).

¹² Tänu kolleeg **Manfred Oskar Eitel Hennies** 'i aktiivsusele Saksamaal, saime artiklite kogumikule (edaspidi ka ajakirjale) aastast 2001 (sel aastal toimus XI konverents ja ilmus kogumiku 11. aastakäik) heaks koostööpartneriks saksa teaduskirjastuse Berlin Verlag Arno Spitz GmbH. Aastast 2003 sai kirjastuse nimeks Berliner Wissenschafts-Verlag GmbH, kellega meeldiv ja edukas koostöö on senini kestnud.

kümnes rahvusvahelises andmebaasis (lisaks Eesti omad), viimati ka Scopus' es ja ETISE tasemel 1.1. Juba hulk aastaid on meid tunnustanud ka USA Kongressi raamatukogu. Tulemus on saavutatud kindlasti kõigi autorite, retsensentide, tõlkide-tõlkijate, ajakirja toimkonna ja toetajate ühiste pingutuste tulemusena.¹³ Palju õnne meile kõigile!

Neljas konverents oli sisukas ning nii väliskülalistele kui eestimaalastele huvitav ja jätkamist vääriv. Kõik see on vaatamata mõningatele probleemidele-tõrgetele tänaseni jätkunud. Osalejad ja artiklite autorid, samuti toimkonnad ja allakirjutanu, on toimumuga rahul olnud¹⁴ ning järgnevaid kohtumisi nii konverentsidel kui ajakirja lehekülgedel ootama jäänud!

Teiste riikide esindajatest on seni meie konverentsidel kõige enam aktiivselt osalenud sakslased:

- emeriitprofessor dr **Armin Rohde** (Greifswaldi Ülikool), alates aastast 1999 – 2019: 20 korda (sageli koos doktorantidega);
- emeriitprofessor dr **Manfred Oskar Eitel Hennies (10.09.1938 – 18.10.2019)**, (Kieli Rakendusülikool), alates aastast 1996 – 2005: 10 korda; lisaks viiel korral: 2006 – 2016 tähelepaneliku kuulaja ja väljapaistva diskutantina); seega kokku 15 korda;
- emeriitprofessor dr **Peter Joachim Friedrich** (Müncheni Bundeswehri Ülikool, Tartu Ülikool), alates aastast 2006 – 2017: 11 korda (olles samal ajal ka suurepärane väitleja, vahel koos doktorantidega).

Meie Eesti kolleegidest on enim aktiivselt konverentsidel osalenud:

- külalisprofessor (alates 2018 Georgia Tehnikaülikoolis ja Tbilisi Riiklikus Ülikoolis) dr **Matti Raudjärv**; (alates 1974 TTÜ-Alumni; aastatel 1975 –

¹³ Vt lisaks ka käesoleva ajakirja lõpus olevat „Informatsioon ajakirja toimkonnalt“.

¹⁴ Sellele vaatamata on aga järgnevatel aastatel püütud nii konverentsikorraldust kui ajakirja kvalitatiivselt edasi arendada, näiteks:

konverentsi programmi nn ümarlaua sisseviimine, kus Eesti majanduspraktikud ja poliitikud on aktiivselt osalenud; konverentsipäevadel vaba aja mitmekesisem sisustamine (sh Venemaa viisade taotlemine ja Petseri kloostri külastamine, Eesti Maaülikooli Võrtsjärve Linnoloogijaamaga tutvumine, laevasõidud Peipsil koos Piirisaare külastusega, mitmed sood ja rabad Kagu-Eestis, Lahemaal ja Kõrvemaal, Taevaskoda, Värskas Veekeskuse spaa-teenuste ja Seto Talumuseumi suitsusauna korduv kasutamine, Seto laulikute ja mitmete Eesti Kontserdi muusikute ning Rakvere Linnaorkestri jt esinemised), jms;

ajakirja väljaandmisel võimalikult kõrgema kvalifikatsiooniga retsensentide leidmine (sh välisriikidest); kroonika osa mitmekesistamine (sh teadussündmused, In memoriam); erinumbrite avaldamine (emeriteerumised, juubelid); paindlikum publitseerimine (kaks numbrit koos ja kuni neli numbrit aastas); CD-de kasutuselevõtmine; trükitehniliselt värvifotode kasutamine jms;

nii *konverentsidel* kui *ajakirjas* mõnede olulisematele maailma, Euroopa ja Eesti majanduspoliitilistele ning muudele sündmustele tähelepanu juhtimine ja fookuseerimine (nn „Sissejuhatavaid mõtteid hetkeolukorrast“, kolleeg **Manfred Oskar Eitel Hennies**’i initsiatiivil koos allakirjutanuga/, jms).

1998: TTÜ; aastatel 1996–2019: TÜ; alates 1993 Mattimar OÜ), alates aastast 1984, 1994 – 2019 ... 2021¹⁵: kõigil 29 korral peakorraldajana;

- emeriitprofessor dr **Sulev Mäeltsemees** (TTÜ), alates aastast 1984, 1994–2019: 24 korral;
- emeriitprofessor dr **Janno Reiljan (8.10.1951–23.01.2018)**, (TÜ), alates aastast 1984, 1994 – 2017: 23 korral (aeg-ajalt koos doktorantidega);
- emeriitprofessor dr **Jüri Sepp** (TÜ), alates aastast 1984, 1994–2006: 14 korral.

Kindlasti oleks huvitav veelkord ka laevakonverents korraldada. Selleks on aga vaja sellist laeva, mis meie vajadusi (esmalts töös mitmes sektioonis, mis esimesel konverentsil oli võimalik!) Emajões ja Peipsi-Pihkva järvel kataks ning samas meile ka taskukohaste hindadega oleks! Mõlemad asjaolud ei sõltu aga paraku meist. Konverents suurtel parvlaevadel Läänemerele pole vist nostalgial mõttes nii atraktiivne kui töö sobilikul laeval Eesti siseveekogudel!?

Kui palju aga endiseid laevakonverentsil osalejaid kaasa tuleks? Kuna esimene, nn laevakonverents toimus 37 aastat tagasi (hinnanguliselt osales ca 50-60 inimest; täpset arvu pole võimalik kahjaks tagantjärele tuvastada) ning ka tollased noored majandusteadlased (arvestades vanusepiiri 33-35 aastat) oleks aastal 2021 kuni 70 – 72 aastat vanad, osa nooremaid inimesi on aga vanusevahemikus 60 – 70 aastat. Seega ollakse valdavalt juba pensionieas või selle lähedal, kus teadushuvid on võib-olla vähenenud, sissetulekud üldiselt tagasihoidlikud, tervis pole kõige parem jms. Hulk varasemaid kolleege on meie seast aga juba lahkunud. Koos noorematega võiks aga vanu noorusaegu kindlasti meenutada!?

Edasi arutades – lähiaastatel vajalikku laeva ilmselt Eesti siseveekogudele ei tooda. Võib-olla ehk kümne aasta pärast!? Siis oleks esimesel konverentsil osalejad veel vanemad ja huvilisi oleks neist parimal juhul ehk kuni 5 ... 10 inimest! Allakirjutanu prognoos on suhteliselt pessimistlik – nostalgilise, korduva esimese laevakonverentsi korraldamine pole ilmselt tõenäoline!

Konverentsi peakorraldajateks on aegade jooksul kuni tänaseni olnud järgmised organisatsioonid:

- **Eesti Plaaninstituut**, NTN – Noorte Teadlaste Nõukogu (1984: vastutaja – Matti Raudjärv) ja kaaskorraldaja **Tallinna Polütehnilise Instituudi** – TPI

¹⁵ aastal 2020 tuli XXVIII konverents COVID-19 viiruse laia leviku tõttu ära jätta (ettevalmistustööd olid osaliselt küll juba tehtud). Ärajätmise otsus tehti toimkonna poolt märtsis 2020, millest teatati seejärel ka kõigile osaleda soovinutele. Esitatud artiklid avaldati pärast eelretsenseerimist ja autorite poolset korrektsiooni-täiendamist sügisel 2020 käesoleva ajakirja ühisnumbris 1-2/ 2020.

Paraku tuli COVID-19 ja riikide poolt kehtestatud liikumispiirangute tõttu ka XXIX konverents ära jätta (konverentsi ettevalmistustööd olid sisuliselt tehtud, siiski teatasime osalejatele mais 2021, et konverentsi ei toimu). Ajakirja 2021 otsustati küll välja anda (kuigi osa autoreid loobus konverentsi mitte toimumise tõttu artiklit avaldamisest, vaid see järgmiseks aastaks jätta). Edasiseks kavandati ka mitmeid muudatusi-täiendusi, mis on ka käesolevas ajakirjas avaldatud.

(täna **Tallinna Tehnikaülikooli** – TTÜ) majandusteaduskond (1984: vastutajad – Sulev Mäeltsemees ja Matti Raudjärv /kaasvastutaja/); kaaskorraldajaks oli aastal 1984 ka **Eesti Noorte Majandusteadlaste Klubi** (NMK) – vastutaja Ivar Raig;

- **Tartu Ülikooli** majandusteaduskond, (1984; 1994 – 2006: vastutaja Jüri Sepp; 2007 – 2017: vastutaja Janno Reiljan; alates 2018 – teaduskonna sisekoordinaator-infolevitaja: Ülle Maidla, 2020 sügisest lisandus ka Toomas Haldma);
- **Mattimar OÜ** (alates aastast 1993; asutatud algselt eeskätt konverentside operatiivsemaks korraldamiseks ning paindlikumaks asjaajamiseks; hiljem lisandusid ka kirjastamine, majanduskonsultatsioonid ja koolitus: juhataja-tegevdirektor ning omanik ja vastutaja – Matti Raudjärv; töötades aastatel (1975–1986), 1987–1998 ka **Tallinna Tehnikaülikooli** majandusteaduskonnas, olles samuti sealne vastutaja perioodil 1993–1998 ning ajavahemikul (1996)–1998–2019 **Tartu Ülikooli** /TÜ/ majandusteaduskonnas ja TÜ Pärnu Kolledžis, olles ühtlasi TÜ poolne vastutaja);
- **Kieli Rakendusülikool** (liitus korraldamisega aastatel 1996/1997; 1996–2019: vastutaja Manfred Oskar Eitel Hennies /**10.09.1938 – 18.10.2019**/);
- **Greifswaldi Ülikool** (liitus korraldamisega aastatel 1999/2000; vastutaja alates 2000 – Armin Rohde);
- **Kieli Maailmamajanduse Instituut** (liitus korraldamisega aastatel 2014/2015; vastutaja alates 2015 – Klaus Schrader);
- **Tbilisi Riiklik Ülikool** (liitus korraldamisega aastatel 2016–2018; vastutaja alates 2018 – Irina Gogorishvili);
- **Jena Rakendusülikool** (liitus korraldamisega aastatel 2017/2018; vastutaja alates 2018 – Wolfgang Eibner).

Tänaseks oleme nii konverentsikorraldust (XXXVII kord) kui ajakirja ilmumist (37. aastakäik) juba aastani 2029¹⁶ nn loodetava tulevikuvisionina kavandanud. Kas ja kuidas see õnnestub, seda näitab aeg. Kui mitte tänastel toimkondadel, siis ehk uuenedu ja noorematel koosseisudel ning seda ka konverentsi asukoha¹⁷ mõttes!

Kindlasti on juba nüüd palju häid ja huvitavaid konverentside korraldamise kohti Eestis ning neid tekib ka juurde. Ilmselt suurenevad ka finantsvõimalused nii inimestel kui

¹⁶ Kui elu ja tervist oleks, saaks allakirjutanu 2029 aastal 80-aastaseks ning tähistaks 45 aasta möödumist esimesest nn laevakonverentsist ja ajakirja sünnist, 35 aastat teisest konverentsist ning 33 aastat esimese rahvusvahelise teaduskonverentsi korraldamisest. Seega nii konverentsi kui ajakirja toimkondadesse oleks lähiaastatel asjalikke nooremaid kolleege täienduseks vaja.

¹⁷ 2021. aasta konverents toimus juba XXIX korda (lootuses, et koroonaviirus järjekordselt ei sega). Sellest 20 korda oli konverents Värskas ja üheksandat korda oleks nüüd juba Jänedal olnud. Võimalik, et mingil ajal on vajalik konverentsiga ka kolmandasse kohta minna!? See sõltub osalejate enamuse soovidest.

Kuna Jänedal on suhteliselt Tallinna lähedal (ca 67 km), siis on väliskülalised sageli võtnud Tallinna Lennujaama saabudes sealt rendiauto, sellega konverentsile sõitnud ning pärast konverentsiprogrammi veel omal käel Eestimaaga tutvunud (seda eriti siis kui on konverentsile koos abikaasadega tulnud).

organisatsioonidel. Seega suurenevad võimalused tulevikus veelgi mitmekesisemaid konverentse korraldada. Selleks kõigile osalejatele ja korraldajatele nüüd ning edaspidiseks õne ja palju edu!¹⁸

Tänane konverentsi ja ka ajakirja toimkond soovivad kõigile järgnevaid edukaid ja sisutihedaid teaduskonverentse ning viljakaid mõtteid artiklite kirjutamiseks ja avaldamiseks!

August 2020 – juuli 2021
Tallinnas, Pirita-Kosel

Lugupidamisega,
Teie Matti Raudjärv /M. R./
(konverentsiseeria algataja-peakorraldaja ja ajakirja asutaja-peatoimetaja)

PS: Meie konverentsid ja ajakiri on nii mõneski riigis väljaspool Eestit tähelepanu äratanud ning ärgitanud meie poole koostööettepanekutega pöörduma, siinjuures mõned näited allakirjutanu kogemustest:

- pärast mais 1984 Eestis toimunud edukat nn laevakonverentsi arvati allakirjutanu Nõukogude Liidu noorte majandusteadlaste **Venemaal**, Sočis (peamiselt Adler-Kudepsta rajoonis) toimunud *teadusseminaride publikatsioonide toimetuskolleegiumi ja seminari korraldustoimkonna liikmeks* (iga-aastaste jaanuaris-veebruaris peetud ca nädalaste seminaride peakorraldajaks oli Krasnodaris asuv Kubani Riiklik Ülikool /RÜ/, eesotsas poliitökonoomia kateedri juhataja professor **Valentin Mihhailovišt Gotlober**’iga /15.06.1916 – 7.06.1999/ ja kaaskorraldajaks Leningradi RÜ /tänapäevane Peterburi Riiklik Ülikool/, eesotsas poliitökonoomia kateedri juhataja professor dr **Nikolai Dmitrievič Kolesov**’iga /11.12.1925 – 17.04.2012/; mõlemad professorid olid oma teadmistelt ja suhtumistes noortesse majandusteadlastesse väga väärikad inimesed – põhjalikud, isalikult heasoovlikud, huumorimeelsed ja edukust toetavad; allakirjutanu osales nendel äärmiselt huvitaval ja arendavatel seminaridel 11 korda, aastatel 1979–1989:¹⁹ need erakordselt sisutihedad ning viljakad

¹⁸ Tõsi, koroonaviiruse tõttu on aastatel 2019 ... 2021 hakatud varasemast veelgi rohkem konverentse interneti teel korraldama ja ajakirju elektrooniliselt avaldama, kuid allakirjutanu on siiski seda meelt, et see pole see! Inimeste vahetud suhtlemised konverentsidel kohapeal on siiski paremad ja arendavamad, ka ajakirjad, mis on käes hoitavad ja käega katsutavad (kasvõi osaliselt), on eelistatavamad! (aga võib-olla olen vanamoodne? Sel juhul palun vabandust!)! Pealegi pole elektroonilistes ajakirjades avaldatud artiklid sageli retsenseeritud. Kulutused on küll väiksemad (sageli ka avaldamistasud), aga mõnevõrra on kõigel sellel nn haltuura maik juures. Alati pole need ajakirjad ka vastavuses meie ETISe nõuetega (näiteks 1.1 tase)!

¹⁹ Eestist osalesid nendel seminaridel veel: korduvalt **Jüri Kats** (Eesti Infoinstituut/ Eesti Plaaninstituut), paaril-kolmel korral **Mare Viies** ja **Mari Link** (mõlemad: Eesti Teaduste Akadeemia Majanduse Instituut), paaril korral **Sulev Mäeltsemees** ja ühel korral ka **Hans Jalasto** /15.10.1927 – 20.08.1992/, (mõlemad sel ajal Tallinna Polütehnilisest Instituudist; tänapäevane TTÜ). Seega koos allakirjutatunaga kokku kuus inimest.

ettekanded-diskussioonid-suhtlused /sisuliselt mitteametlik stažeerimine/ andsid hulgaliselt huvitavat informatsiooni, häid ja arendavaid mõtteid, kogemusi, asjalikku tuge ja palju suurepäraseid sõpru /ja mitte ainult Venemaa ülikoolidest, vaid ka teistest tolleaegsetest nn liiduvabariikide kõrgkoolidest/ ning seda kogu eluks²⁰);

eriti Kubani RÜD, aga ka Leningradi RÜD, Voroneži RÜD ja mitmeid Moskva kõrgkooli esindas Sotšis alati hulgaliselt noorteadlasi (osa juba teaduskraadiga); neist mõni on tänaseks juba Venemaa erinevate Teaduste Akadeemiate liige (näiteks, professor dr **Tatjana Timofejevna Avdejeva** (Mazurova) Kubani RÜst, kes osales ja esines põhjaliku ning sisuka ettekandega 2014. aastal ka Jänedal meie XXII teaduskonverentsil);

- alates 1979 Sotši seminaridest- (stažeerimistest) Venemaal, pärast nn laevakonverentsi 1984 Eestis ja alates 1989/1990 stažeerimistest Lääneriikide (Saksamaa LV, Austria, Taani) ülikoolides, akadeemias, instituutides ja avaliku sektori institutsioonides tekkinud kontaktidest ning eriti pärast esimest rahvusvahelist majanduspoliitika teaduskonverentsi aastal 1996 Eestis, tekkis hulk kolleege, kes allakirjutanut *oma konverentsidele ja teistele sündmustele kutsusid* (**Armeenias, Austrias, Bulgaarias, Georgias, Hispaanias, Kreekas, Küprosel, Leedus, Lätis, Prantsusmaal, Saksamaal LVs, Soomes, Taanis, Türgis, Ukrainas, Ungaris, Valgevenes, Venemaal** jm) ning kellest osa on igal aastal ka meie konverentsidel osalenud ja ajakirjale artikleid kirjutanud; ka nendest suhetest on täiendavalt mitmed koostööettepanekud tekkinud või neid toetanud;
- ajavahemikul 2005 – 2013 **Ukrainas** asuva Ternopili Rahvusliku Majandusülikooli poolt korraldatud teaduskonverentsidel (Krimmis /Fors jt/, Türgis /korduvalt – Antalya, Beleg, Kemer, Pammukale jt/, Kreekas /Kallithea, Halkidiki poolsaar/, Kreetal) on allakirjutanu ukrainlaste initsiatiivil Tartu Ülikooli esindajana korralduskomitees aeg-ajalt nn *partnerina* olnud esindatud;
- aastal 2016 tehti allakirjutanule **Itaalias**, Roomas asuva teadusinstituudi European Scientific Institute (ESI) poolt ettepanek – liituda nende rahvusvahelise ajakirjaga "*European Scientific Journal*" (ESJ), olles nii ajakirja Toimetuskolleegiumi liige kui ka artiklite retsensent. Alates 26.03.2016 on allakirjutanu nii *kolleegiumi liige* kui tänaseks ka hulga artikleid *retsenpeerinud*;
- aastast 2016 on allakirjutanu ka **Georgias**, Tbilisis asuva Georgia Tehnikaülikooli ja Georgia Inseneride Akadeemia teadusajakirja „*Business-Engineering*“ *toimetuskolleegiumi liige-toimetaja*; samuti on Tartu Ülikool

²⁰ **NB! ... kogu eluks!** Soovitaksin seda eelnevat lauset ja mõtet nii oma tänastel ning endistel kolleegidel kui üliõpilastel ja doktorantidel, õppejõududel, ka teistel inimestel, väga tõsiselt arvestada ja meeles pidada! Sellel kallil kaubal, **kapitalil** – sõpradel ja sõprusel – on elus suur ja hindamatu väärtus! Olen kogenud, et nii mõnedki minu varasemad kolleegid ei oska seda alati hinnata!? Nendest on veidi kahju ja tuleb vist kaasa tunda – kui nad seda väärt on?! Heatahtlikult usun ja loodan, et on väärt!

allakirjutanu näol nende teaduskonverentside *partner* olnud; lisaks personaalselt ka konverentside *organiseerimiskomitee liikmena* tegutsenud;

- artiklite *kirjutamise ettepanekuid* on allakirjutanule (viimasel viiel-kuuel aastal on igas kuus *ca* 1-3 ettepanekut) aga tulnud paljude rahvusvaheliste ajakirjade toimetuste poolt nii **Euroopa**, **Aasia** (sh retsensioonid Pakistani ülikoolide teadurite artiklitele ajakirja ESJ jaoks), **Ameerika** (põhiliselt USA) riikidest ja isegi **Austraaliast**; paraku pole olnud reaalne neid huvitavaid ettepanekuid vastu võtta – igale poole ei jõua!;
- **Aafrikast** pole veel koostööpakkumisi tulnud, kuid Aafrika mõne riigi (näiteks, Keenia /pealinna ja riigi juhtiv Nairobi Ülikool, Aafrika üks tuntumaid, asutatud 1956/, Nigeeria, jt) ülikoolide kolleegide eespool nimetatud ajakirjale (ESJ) avaldamiseks esitatud teadusartikleid on allakirjutanul küll tulnud aeg-ajalt *retsenseerida*.
- sügisel 2020 pöördus **USAs**, New York 'is asuva rahvusvahelise teadusajakirja „*International Journal of Business and Economics Research*“ toimetuse allakirjutanu poole ettepanekuga nende ajakirjale *artiklite kirjutamiseks ning toimetuskolleegiumi liikmeks* (ka *retsensendiks*) asumiseks; ettepanekule sai nõusolevalt vastatud; aluseks oli allakirjutanu artiklitega meie ajakirjas ja akadeemilise elulooga tutvumine ning sellest tulenenud toimetuse initsiatiiv.

* * *

Allakirjutanu on informeeritud ja usub, et ka paljudel teistel kolleegidel, kes on meie konverentsidel osalenud ja ajakirjas artikleid avaldanud, on sellest aktiivsusest ka mujal huvitavat tegevust ja kasu olnud (sh näiteks doktorantidel oma väitekirja koostamisel ja kaitsmisel). Siin võib vaid **mõned näited** tuua (kindlasti on veel palju teisi, nii näiteid kui kolleege):

- Saksamaa LVst:
 - Greifswaldi Ülikooli emeriitprofessor dr **Armin Rohde** doktorandid ja
 - Müncheni Bundeswehri Ülikooli emeriitprofessori (hiljem Tartu Ülikooli erakorraline professor ja vanemteadur) dr **Peter Joachim Friedrichi** doktorandid (nii Saksamaal kui Eestis);
- Eestist:
 - meie hulgast jaanuaris 2018 lahkunud Tartu Ülikooli majandusteaduskonna endise dekaani ja õppetooli juhataja emeriitprofessor dr **Janno Reiljani** doktorandid; samuti
 - Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna endise dekaani ja õppetooli juhataja professor dr **Üllas Ehrlichi** doktorandid ja
 - Tallinna Tehnikaülikooli sotsiaalteaduskonna endise dekaani ja õppetooli juhataja emeriitprofessor dr **Sulev Mäeltsemehe** doktorandid.

Ka hulk tänaseid varasema diplomiga, bakalaureuse- ja magistrikraadiga lõpetanud Tallinna Tehnikaülikoolis (TTÜ²¹) ja Tartu Ülikoolis (TÜ) on oma lõputöö materjalidega-ettekannetega (mõne töö juhendaja on ka allakirjutanu olnud) meie konverentsidel osalenud ja käesolevas ajakirjas artikleid avaldanud.

* * *

Kuigi 2020 oktoobris saatsime konverentsi ja ajakirja kohta Infokirjad – 2021 kolleegidele laiali, olime ikkagi väga murelikud – kas juuli algul aastal 2021 õnnestub XXIX konverents korraldada, sest koroonaviiruse nn teine laine oli nii Eestis kui mujal maailmas jõudsalt hoogu kogunud, ähvardavamalt kui esimene?

Võtsime toimekadega juba siis (sügisel 2020) vastu esialgse otsuse – kui märtsis-aprillis 2021 on olukord viiruse tõttu ikka veel ebasoodne, jätame „Konverents – 2021“ ära ning teavitame potentsiaalseid osalejaid sellest õigeaegselt. Aga igal juhul loodame ajakirja välja anda, sest see tegevus ei vaja vahetuid kohtumisi! Ka ajakiri 1-2/2020 (nii trüki- kui CD-variant) õnnestus vaatamata koroonaviirusele oktoobris 2020 avaldada.

Paraku tuli ka 2021 aasta konverents ära jätta ning järgmised lootused konverentsi korraldamiseks on suvel 2022. Kohati räägiti mais-juunis 2021 aga ka juba kolmandast ja isegi viiendast koroonaviiruse lainest. Aeg näitab!?

Juuli keskel 2021 tehti Eesti meedias (ERR) vihje, et kolmas laine on ilmselt kohal (nakatunute arv oli pidavalt langenud ja hakkas kasvama) ning sügisel on asjad jälle halvad (kutsuti inimesi kiirelt vaksineerima). Samal ajal tulid teated, et Hispaanias on tegemist juba neljanda-viienda laine ilmingutega! Kreekas, Prantsusmaal, Saksamaal ning mujal karmistati piiranguid ja viiruskontrolli.

Konverentsi läbiviimine online interneti kaudu, võrreldes vahetu suhtlemisega, pole eriti viljakas, seda on allakirjutanu mõnel korral aastal 2021 kogunud. Oluline on inimeste vaheline vahetu suhtlemine kohapeal, konverentsi toimumise paigas! Suhtlemine interneti kaudu on pigem hädaabinõu.

(M. R.)

²¹ Tallinna Tehnikaülikooli lühendit „TTÜ“ kasutab allakirjutanu sihiteadlikult, sest olles aastast 1974 TTÜ vilistlane (Alumni) ja vestelnud viimastel aastatel paljude teiste vilistlastega (ka õppejõududega), valitseb aramus, et uus lühend „TalTech“ (samuti uus punane värvitoon, mis esineb ka ülikooli uuendatud kodulehel ja mujal) on ebaõnnestunud.

Oleks tore kui arvestataks ka vilistlaste arvamustega – uus lühend ja värvitoon on mitesobivad ning tekitatud ja kasutusele võetud ilmselt ebademokraatlikul viisil! Milleks seda üldse oli vaja?! Seda enam, et TTÜ vilistlaskogum on oluliselt suurem kui täna otseselt TTÜga seotud inimeste hulk! Ka tänased tudengid on ülikooli eduka lõpetamise järel tulevased vilistlased!

Üks humoorikas inimene on uut lühendit „TalTech“ ka nii tõlgendanud – „Tallinna Tekitehas (-vabrik)“. Kõlab päris „uhkelt“ ja mõtlemapanevalt!? Pidavat veel teisigi „toremaid tõlgendusi“ olema. Kui ma ise üliõpilane olin, nimetati eeskätt teiste ülikoolide poolt Tallinna Polütehnilist Instituuti ka „Rauakooliks“ – vahva (kantava üliõpilastekli põhivärv oli ju hall, viidates metallile – terasele, rauale)!?